

Kadernota Westland 2024

Bestuurlijke hoofdlijn

Deze kadernota is opgesteld op de helft van de collegeperiode. We realiseerden de afgelopen twee jaar al een aantal ambities uit het collegewerkprogramma. De komende twee jaar gebruiken we om verdere uitvoering te geven aan onze ambities en Westland voor te bereiden op de toekomst.

Die toekomst ziet er op veel terreinen goed uit. Het uitgangspunt blijft dat Westland een economisch sterke gemeente met kenmerkende dorpen is, waar mensen fijn wonen, werken, leren, sporten, recreëren en vrijwilligerswerk verrichten en waar bedrijven goed kunnen functioneren.

Als ondernemende gemeente nemen we in deze kadernota het belangrijke besluit om te investeren in de ontwikkeling van de Flora Campus Westland. Deze ontwikkeling is van groot belang om de meest toonaangevende glastuinbouwgemeente van Nederland en de wereld te blijven. De campus wordt een plek waar onderzoek, onderwijs en innovatie samenkomen. Voor het onderwijs komt er een nieuw schoolgebouw waarin ISW Vakcollege en ISW Praktijkcollege samenkomen onder de naam ISW Vakcollege+. Daarnaast realiseren we een sporthal. De Flora-ontwikkeling biedt tevens mogelijkheden om woningen voor verschillende doelgroepen, nieuwe openbaar vervoerverbindingen en groen en water te realiseren.

We blijven dus investeren in Westland. In een tijd waarin er vanuit het Rijk minder middelen beschikbaar komen en de kosten over de volle breedte stijgen, betekent dat keuzes maken. Over deze keuzes gaat de kadernota.

Wij bieden de Kadernota voortaan ter vaststelling aan. Belangrijke processen, waaronder dit jaar de ontwikkeling van Flora Campus Westland, vragen om een helder financieel kader. Hoe eerder er duidelijkheid is over de keuzes die de raad maakt, hoe beter wij kunnen programmeren en sturen richting het volgende begrotingsjaar.

Samenwerking

Als Westland zijn we trots op onze gemeente. De glastuinbouwsector in Westland is het kloppend hart van deze wereldwijd opererende sector. De sector is veel meer dan voeding en bloemen alleen. Er vindt innovatie plaats op het gebied van robotica, data, veredeling. En de hier uitgevonden technieken worden over heel de wereld verspreid. Het is uniek dat een hele keten, van teelt en transport tot Greenport en innovatie, zich op zo'n klein oppervlak bevindt. We willen in de regio verantwoordelijkheid nemen in aanpak van complexer vraagstukken, zoals bijvoorbeeld duurzaamheid, bereikbaarheid en het woningtekort. Met onze ondernemende kracht werken we samen met omliggende gemeenten, Innovation Quarter, de MRDH en andere partijen zodat we elkaar versterken bij de aanpak van deze flinke uitdagingen.

Een passend thuis

Wonen is een heel belangrijk thema voor Westlanders. Wij willen zorgen voor meer (betaalbare) woningen en woningen voor mensen die met spoed een woning nodig hebben en inspelen op de behoefte aan woningen voor speciale doelgroepen, zoals ouderen en arbeidsmigranten. Met het Wooninvesteringsfonds bouwen we verder voor een nieuwe generatie Westlandse starters. Het fonds gebruiken we om meer koopwoningen voor starters betaalbaarder en bereikbaarder te maken.

Plezierig leven

We blijven investeren in een aantrekkelijke leefomgeving en bruisende samenleving. Vergunningen voor evenementen die tijdig zijn aangemeld behandelen we vanuit een positieve grondhouding. Daar waar relevant nodigen we naast onze eigen inwoners ook relaties van buiten

Westland uit bij evenementen die de gemeente van haar beste kant laten zien. Denk aan het Westland Event en het Varend Corso.

Een groene omgeving heeft een positief effect op ons welbevinden en onze vitaliteit. Het onderhoud van het groen handhaven we op het huidige niveau. We komen ook met een integraal plan om sporten, spelen en bewegen in de openbare ruimte toegankelijker, leuker en aantrekkelijker te maken. Hiermee creëren we een omgeving die positief bijdraagt aan de gezondheid van inwoners.

We koesteren onze monumenten omdat zij beeldbepalend zijn. Een aantal monumenten bevindt zich in een slechte staat. We verhogen structureel het subsidieplafond voor monumenten, zodat het uitvoeren van onderhoud voor monumenteneigenaren aantrekkelijker wordt.

Per 2025 voert N.V. HVC de huisvuilinzameling en -verwerking uit. HVC is een overheids-gedomineerd bedrijf dat eigendom is van 48 gemeenten en 6 waterschappen. We hebben hiermee een goede partner die invulling geeft aan onze ambities op het terrein van recycling en nascheiding van afval op een voor onze inwoners nette en eenvoudige manier.

De bereikbaarheid van onze gemeente blijft om aandacht vragen. De werkzaamheden aan de Wippolderlaan zijn inmiddels in volle gang. We investeren in de verbetering van de rotonde aan de Dorpskade in Wateringen en creëren ruimte voor goede fietsvoorzieningen. Zo dragen we bij aan de metropolitane fietsroute Delft - De Lier - Naaldwijk en zorgen we dat fietsen veilig gestald kunnen blijven bij Biesieklette. De voorziene mobiliteitshub op de Flora Campus, met onder meer Hoogwaardig Openbaar Vervoer, draagt eveneens bij aan een betere bereikbaarheid.

Bibliotheken zijn de poort naar informatie en kennis. We vinden het belangrijk dat Westlanders binnen een redelijke afstand toegang hebben tot de bibliotheek. Zo kan de jeugd leren en kunnen onze inwoners lezen en elkaar ontmoeten én maken we werk van de aanpak van laaggeletterdheid.

Voor het onderwijs geven we in 2025 verder uitvoering aan de integrale huisvestingsplannen voor primair- en voortgezet onderwijs. We starten met de realisatie van de onderwijs- en ontmoetingsplek De Expeditie, waar ISW Irenestraat, basisschool De Nieuwe Weg en kinderopvang Simba een nieuw onderkomen vinden. Basisschool De Hoogvlieger start volgend jaar met het bouwen van een nieuwe school op een permanente plek in de wijk Hoogeland in Naaldwijk. Ook komen we met een oplossing voor verschillende basisscholen met een groeiend leerlingaantal. In 2025 worden de gymzalen van ISW Sweelincklaan opgeleverd en maken we financiële ruimte om het capaciteitsvraagstuk voor bewegingsonderwijs in Naaldwijk samen met verenigingen te ontwikkelen.

We bereiden een startnotitie voor over de verdere ontwikkeling van het gebied rond de Verdilaan in Naaldwijk. Als deze aanleiding geeft tot verdere uitwerking, zullen wij de raad voorstellen hiervoor een voorbereidingskrediet beschikbaar te stellen, te dekken uit de algemene reserve. In de verdere ontwikkelingen nemen we de raad nadrukkelijk mee.

Innovatief en duurzaam

Het verder ontwikkelen van het glastuinbouwcluster is belangrijk voor Westland, Nederland en de wereld. De glastuinbouw floreert en technologische ontwikkelingen op het gebied van energietransitie en efficiënte voedselvoorziening komen onze bedrijven en inwoners ten goede. We blijven investeren in ons vestigingsklimaat en de samenwerking met MBO's, universiteiten en hogescholen, zodat het innovatieve en duurzame karakter van de glastuinbouw verder wordt versterkt. De ontwikkeling van Flora Campus staat daarin centraal.

Onlangs werd via de media duidelijk dat het maatschappelijk belang van de glastuinbouw niet voor iedereen vanzelfsprekend is. We zijn niet doof voor de kritiek die klinkt en dragen vanuit onze verantwoordelijkheid bij aan de thema's waar de kritiek zich met name op richt:

arbeidsmigranten, energieverbruik en (water)vervuiling. Zo zetten we stevig in op de huisvesting van arbeidsmigranten, zowel grootschalig als op bedrijfspercelen. Ook werken we volop mee aan de verduurzaming van de sector, bijvoorbeeld door het faciliteren van de aanleg van warmtenetwerken en het boren naar aardwarmte. Tegelijkertijd maken we geld vrij voor branding en positionering, met als doel binnen de regio en Nederland duidelijk te maken welke bijdrage Westland levert aan de economie en de maatschappij.

Via het programma Westland Woont Duurzaam stimuleren we duurzaamheidsinitiatieven. Iedere Westlander die wil verduurzamen kan bij ons aankloppen voor informatie over duurzaamheid, advies over subsidies en vergunningaanvragen. Belangrijke schakel hierin vormen de energiecoaches, die inwoners helpen bij het verduurzamen van hun woning.

Zorgzaam en sociaal

De kosten binnen het sociaal domein blijven in de komende periode fors stijgen. De bijdrage van het Rijk blijft achterlopen op de kostenstijging. Het is zaak om samen met onze partners kritisch te kijken naar de kosten van de uitvoering en mogelijkheden te blijven onderzoeken voor passende zorg. Als we de huidige zorg willen blijven bieden, heeft dat forse financiële consequenties. Het is dan nodig keuzes te maken op andere vlakken. Het alternatief is dat we gezamenlijk bepalen welke zorg wel en niet geboden wordt, zodat degenen die het echt nodig hebben een beroep kunnen blijven doen op de noodzakelijke zorg en ondersteuning. Bij de behandeling van de kadernota 2025, volgend voorjaar, vragen we de raad hierin keuzes te maken.

Voor de WMO blijven de kosten ook in het komende jaar fors. In het financiële beeld houden we rekening met de mogelijkheden om de WMO vanaf 2026 meer inkomensafhankelijk te maken. Daarnaast zullen we voor 2026 en 2027 met passende maatregelen moeten komen om de kosten van de toenemende vergrijzing binnen de perken te houden.

Westland is in beweging en heeft een rijk (sport-)verenigingsleven. We vinden het belangrijk dat er voor alle Westlanders passende en toegankelijke sportvoorzieningen zijn. Vitale Westlanders leven langer en zijn gezonder. Daarom blijven we in de komende jaren werken aan het verbeteren en duurzaam onderhouden van de sportaccommodaties, waar veel kunstgrasvelden die in de periode 2014 en 2015 zijn aangelegd echt toe zijn aan vervanging. We gaan het sportpark in De Lier verbeteren en uitbreiden, zodat het aansluit op de groei van de bevolking in dit dorp. Ook voeren we de uitbreiding van de velden op het sportpark in Poeldijk uit en blijven we ons inzetten voor een oplossing van de geluidsproblemen rond de padelbanen in Monster.

Dienstbaar en betrokken

Goede dienstverlening vraagt om een gemeentelijke organisatie die efficiënt en betrouwbaar is. Onze inzet blijft erop gericht om Westlanders snel en professioneel van dienst te zijn, zowel digitaal als via persoonlijk contact aan de balie. Indien nodig krijgen onze klanten bezoek aan huis. In de ontwikkeling van onze medewerkers en organisatie staat het contact met inwoners, bedrijven en instellingen centraal.

Recente aanvallen op netwerken van gemeenten en maatschappelijke organisaties geven aan dat goede digitale beveiliging noodzakelijk is. Onze inwoners moeten erop kunnen vertrouwen dat hun gegevens bij ons in goede handen zijn. We willen in de komende jaren in onze dienstverlening meer gebruik maken van data. Die ontwikkeling loopt parallel met de investeringen in ICT. Investeren in ICT is noodzakelijk om als organisatie gelijke tred te houden met de ontwikkelingen in de samenleving en technologie, de benodigde wettelijke beveiliging en om aan te kunnen sluiten op de verwachtingen van onze inwoners op het gebied van dienstverlening.

We geven structureel aandacht aan integriteit en stellen hiervoor budget beschikbaar, onder meer voor het opleiden van vertrouwenspersonen. In het collegewerkprogramma is ook de aanstelling van een gemeentelijke ombudsman opgenomen. Vooruitlopend op de besluitvorming reserveren we hiervoor de nodige middelen.

Voorwaarts

We zijn ambitieus en kiezen voor de stap voorwaarts. We willen de genoemde plannen uitvoeren, omdat ze belangrijk zijn voor aantrekkelijk wonen, werken en recreëren in Westland. Zoals aangegeven, stijgen de kosten in het sociaal domein. Het gaat veelal om open-einderegelingen waarbij de uitgaven op korte termijn moeilijk te beïnvloeden zijn. Voorlopig stijgen de uitgaven en komen de hiervoor beschreven ambities daarbovenop. Tegelijkertijd willen wij vanuit het oogpunt van solide financieel beleid de nadelige effecten van het zogenoemde financiële ravijn (de achterblijvende middelen van het Rijk) als gemeente zelf opvangen. Daarom stellen we voor om de komende jaren de onroerende-zaakbelasting stapsgewijs te verhogen. De OZB-tarieven zijn in Westland ten opzichte van het landelijk gemiddelde laag. Met een jaarlijkse verhoging van 4% per jaar voor het OZB-tarief voor woningen en niet-woningen, exclusief de jaarlijkse inflatiecorrectie, kunnen we uitvoering geven aan de plannen die Westland sterk en aantrekkelijk houden, en kunnen Westlanders blijven rekenen op goede en persoonlijke hulp in de buurt.

Jaarlijks zullen wij bij de vaststelling van de begroting – mede in het licht van eventuele meevallers – de noodzaak van de nu voorgestelde meerjarige OZB-stijging beoordelen en onderbouwen.

Het college van burgemeester en wethouders

Het financieel meerjarenperspectief

Hieronder nemen wij u stapsgewijs mee in de ontwikkeling van het financieel meerjarenperspectief. Uiteindelijk sluiten wij dit af met een positief saldo in 2025 en vanaf 2028 een structureel sluitend meerjarenbeeld.

Onderstaand financieel beeld betreft het startpunt voor het financieel perspectief:

	2024	2025	2026	2027	2028
Saldo na raadsvergadering 13 december 2023	513	-1.230	-2.142	-	-2.616
FMP:					
College/raadsbesluiten (tarieven lokale heffingen)	17	17	17	17	17
Structureel effect 2e voortgangsrapportage 2023	-1.120	-1.120	-1.120	-1.120	-1.120
<i>Dekking</i>					
Algemene uitkering (decembercircularre)	-625	-625	-625	-625	-625
Saldo per 1 maart 2024	-1.215	-2.958	-3.870	-1.728	-4.344
<i>Dekking</i>					
Algemene uitkering (septembercircularre)	-	-	-	-	1.983
Algemene uitkering (maatstaven)	1.393	1.393	1.709	1.948	1.948
OZB - areaaluitbreiding	-	-	-	-	475
FMP:					
Terugdraaien reserve Ravijnjaren	2.599	7.224	-3.816	-4.131	-1.876
College/raadsbesluiten (Hellingbaan)		-30	-30	-30	-30
College/raadsbesluiten (Tijdelijk wonen Floracampus)			-17	-15	-14
Stand FMP na reeds genomen besluiten	2.777	5.629	-6.024	-3.956	-1.858

Bovenstaande tabel geeft een positief begrotingssaldo weer in 2025, maar laat tekorten zien in de daaropvolgende jaren. We moeten dus maatregelen nemen om een structureel sluitende begroting voor te leggen.

In dit verband is het goed om in herinnering te roepen welke begrotingsregels onze toezichthouder, de provincie Zuid-Holland rond het financieel toezicht hanteert.

De financieel toezichthouder heeft de wettelijke taak om te beoordelen of er sprake is van structureel en reëel evenwicht. Structureel evenwicht betekent dat structurele lasten gedekt worden door structurele baten. De incidentele lasten mogen worden gedekt door structurele en door incidentele baten. Als de begroting niet structureel en reëel in evenwicht is, dan moet aannemelijk zijn dat dit evenwicht uiterlijk in het laatste jaar van de meerjarenraming tot stand wordt gebracht. De raad heeft de wettelijke taak een begroting vast te stellen die structureel en reëel in evenwicht is.

Exogene ontwikkelingen

	2024	2025	2026	2027	2028
Stand FMP na reeds genomen besluiten	2.777	5.629	-6.024	-3.956	-1.858
Exogene ontwikkelingen					
Exogeen onontkoombare ontwikkelingen (exclusief Jeugd)		-1.590	-1.390	-1.215	-1.215
Ontwikkelingen I&A		PM	PM	PM	PM
Bestuurlijk dossier scenario SD Jeugdhulp (exogeen)		-2.200	-2.200	-2.200	-2.200
Scenario afschaffen opschalingskorting			3.500	3.500	3.500
Totaal exogene ontwikkelingen		-3.790	-90	85	85
Saldo na exogene ontwikkelingen		1.839	-6.114	-3.871	-1.773

Exogeen onontkoombare ontwikkelingen (exclusief Jeugd)

Als gemeente zien wij een aantal exogeen onontkoombare ontwikkelingen op ons afkomen. Dit zijn ontwikkelingen die onvoorzien, onuitstelbaar, en onontkoombaar zijn. Een volledig overzicht van deze ontwikkelingen is opgenomen in bijlage 1.

Ontwikkelingen I&A

Om de digitale transformatie verder vorm te geven, is de verwachting dat er extra middelen nodig zijn in I&A. Inmiddels hebben wij opdracht gegeven om de kosten die noodzakelijk zijn voor het onderhouden en vernieuwen van de ICT-omgeving voor dienstverlening, bedrijfscontinuïteit en het voldoen aan wettelijke verplichtingen (privacy en security) in kaart te brengen. Wij onderzoeken alle exploitatiekosten, projecten, investeringen, materiële en personele kosten en zetten deze af tegen de bestaande budgetten. Voor de uitwerking van de begroting 2025 dient de benodigde informatie beschikbaar te zijn.

Scenario sociaal domein jeugdhulp

In onze gemeente is het aantal cliënten dat jeugdhulp ontvangt lager dan het gemiddelde in Nederland. Mede hierdoor krijgt Westland relatief minder middelen dan gemiddeld van het Rijk voor de uitvoering van de jeugdzorg. Voor 2026 en verder is er nog geen structurele afspraak tussen VNG en Rijk over de compensatie die gemeenten krijgen voor de jeugdzorg. De Hervormingsagenda Jeugd is weliswaar vastgesteld, maar het is nog onduidelijk welke effecten de daaruit voortvloeiende maatregelen hebben. Wel houden we al rekening met de financiële effecten van de hervormingsagenda. Vanaf 2026 krijgt de gemeente Westland als gevolg van een bezuiniging van het Rijk ruim € 3 miljoen minder voor de uitvoering van de jeugdzorg. Onduidelijk is nog of dit tekort opgelost wordt door extra middelen van het Rijk, dan wel maatregelen voortvloeiend uit de hervormingsagenda. Lokaal voeren we de opdracht Grip op Kosten Jeugdhulp uit. Onderdeel hiervan is dat we de regels voor toekenning jeugdhulp aanscherpen om zo de schaars beschikbare professionele hulp te behouden voor die kinderen die niet kunnen deelnemen aan de samenleving zonder zorg en ondersteuning. Regionaal voeren we ook een kostenbesparingsprogramma door. Met andere woorden, met lokale en regionale maatregelen werken we hard om de kosten van jeugdzorg te beperken en hiermee het gat te dichten. Dit alles voorkomt niet dat wij, om te blijven voldoen aan het tot nu toe gehanteerde uitgangspunt “geen kind tussen wal en schip”, rekening moeten houden met een structurele tegenvaller vanaf 2025 van € 2,2 miljoen. Hierbij gaan we er overigens vanuit dat wij de 2% taakstelling realiseren.

Westland neemt voor jeugdhulp deel in regionale samenwerkingsverbanden. Om scherper te kunnen sturen op kosten is het nodig om periodiek te kunnen beschikken over recente en betrouwbare informatie. We dringen daar bij onze partners op aan.

Scenario afschaffing opschalingskorting

Vanaf 2015 is door het rijk een opschalingskorting in het gemeentefonds opgenomen die gefaseerd over de periode 2015-2025 is ingevoerd. Dit betrof een korting op de uitkering van het rijk aan de gemeenten op grond van de aanname dat door het samenvoegen van gemeenten de schaal groter wordt en daardoor efficiënter kon worden gewerkt. De gemeenten zouden dus minder geld nodig hebben. De opschalingskorting is via de verschillende circulaires over het gemeentefonds verwerkt in de algemene uitkering.

In de maartcircular 2022 is door het toenmalige kabinet besloten om de oploop van de opschalingskorting ad € 675 mln. in de periode 2023-2025 tijdelijk op te schorten.

Vanaf 2026 is de opschalingskorting dan weer onverkort gehandhaafd, hetgeen bijdraagt aan het "ravijn" vanaf 2026.

Recent heeft het demissionaire kabinet bekend gemaakt dat in de voorjaarsnota van het rijk de tijdelijke opschorting, zoals die tot en met 2025 geldt, definitief wordt. Met andere woorden: vanaf uitkeringsjaar 2026 wordt nu structureel € 675 mln. toegevoegd aan het gemeentefonds. In de meicircular 2024 zal dan e.e.a. worden verwerkt.

Voor Westland betekent dit dat de algemene uitkering vanaf 2026 circa € 3,5 mln. hoger wordt dan in de november vastgestelde begroting 2024-2027.

In 2025 wordt echter door het rijk in de voorjaarsnota een éénmalige korting van € 675 mln. opgenomen vanwege gedeelde kosten tussen rijk en gemeenten voor een systematiek wijziging in de berekening van het accres. Ook deze wijziging zal onderdeel zijn van de meicircular 2024 en betekent een éénmalig nadeel voor Westland in 2025 van circa € 3,5 mln. Deze is niet opgenomen in het FMP, omdat het een incidenteel nadeel is en we een reëel structureel beeld presenteren. Dit incidentele nadeel wordt gedekt met incidentele middelen. Wel is de financiële consequentie verderop in deze kadernota te vinden in de incidentele tabel.

Bestuurlijke dossiers

Onderstaand betreft de financiële effecten na gemaakte keuzes omtrent een aantal belangrijke bestuurlijke dossiers.

	2025	2026	2027	2028
Saldo na exogene ontwikkelingen	1.839	-6.114	-3.871	-1.773
<i>Bestuurlijke dossiers</i>				
Bestuurlijk dossier Floracampus	-147	-308	-830	-1.352
Bestuurlijk dossier Verdilaan	-	-	-	-
Bestuurlijk dossier scenario SD WMO	PM	PM	PM	-400
Bestuurlijk dossier budget representatie	-70	-65	-65	-65
<i>Totaal bestuurlijke dossiers</i>	<i>-217</i>	<i>-373</i>	<i>-895</i>	<i>-1.817</i>
Saldo na bestuurlijke dossiers	1.622	-6.487	-4.766	-3.590

Floracampus

Het Flora Campus Westland programma richt zicht op de ontwikkeling van het kennis- en innovatiedistrict van de gemeente Westland op het gebied van glastuinbouw en glastuinbouwtechnologie. Inhoudelijk richt de Campus zich op de thema's Horti Tech en Horti Health. In het gebied worden onderwijs- en onderzoeksfaciliteiten gecombineerd met de huisvesting voor bedrijven en start-ups en grownups. Het bijzondere aan de campus is de doorgaande leerlijn voor alle typen onderwijs (VMBO, MBO, HBO en WO) die aansluiten op de thema's. Daarvoor wordt onder andere een nieuw vakcollege gebouwd. Het wordt een gebied met voor Westland bijzondere architectuur van hoog niveau. Hier zal ook plaats zijn voor woningen voor internationale (kennis-)werkers, studenten en starters veelal in een hoogbouw-setting en er

komt een HOV-hub zodat de openbaar vervoer verbindingen naar Delft, Rotterdam en Den Haag sterk zullen verbeteren.

De maatschappelijke impact van het programma is groot. Het gebied gaat veel betekenen voor de stimulering van de innovatie in de glastuinbouw. Gelijktijdig wordt een heel aantal andere (voor Westland ook relevante) opgaven opgepakt. Zo zullen gebieden die niet gebruikt worden, benut worden voor tijdelijke huisvesting. Het programma is stapsgewijs opgepakt. In juli 2021 is een ontwikkelvisie vastgesteld door de gemeenteraad, in mei 2023 het Masterplan en naar verwachting zal in juli 2024 ook de grondexploitatie worden vastgesteld. Gelijktijdig zijn er gronden aangekocht en wordt er al ontworpen aan diverse belangrijke gebouwen.

Startnotitie Verdilaan

Een integrale (vervolg)aanpak voor de gebieds- en vastgoedontwikkeling in het centrum van Naaldwijk is wenselijk. Eén samenhangend plan voor de verschillende opgaven op gebied van wonen, onderwijs, sport, ontmoeting, mobiliteit & bereikbaarheid, kunst & cultuur en duurzaamheid. Dit betekent dat de scope van de huidige ontwikkelvisie wordt verbreed. Een integrale aanpak maakt kostenbesparingen mogelijk. Door de investeringen onderwijshuisvesting slim te programmeren kan bijvoorbeeld een investeringsopgave in tijdelijke huisvesting worden ontlopen. Door maatschappelijke voorzieningen (onderwijs en cultuur) te combineren, kunnen mogelijk één of meerdere onderwijslocaties vrij worden gespeeld voor andersoortige ontwikkelingen. Hier kan bijvoorbeeld geïnvesteerd worden in extra woningen, waarmee het woningtekort wordt gereduceerd. Het resulteert daarnaast in toekomstbestendige voorzieningen waarin gedeeld ruimtegebruik mogelijk is en biedt onze maatschappelijk partners de mogelijkheid om beter onderling samen te werken. Op basis van de voorgaande uitgangspunten bereiden we een startnotitie voor over de verdere ontwikkeling van het gebied rond de Verdilaan in Naaldwijk. Als deze aanleiding geeft tot verdere uitwerking, zullen wij de raad voorstellen hiervoor een voorbereidingskrediet beschikbaar te stellen, te dekken uit de algemene reserve

Sociaal domein Wmo

Gemeenten moeten ervoor zorgen dat mensen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen. De gemeente geeft ondersteuning thuis via de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Wij voorzien toenemende kosten van de Wmo in de komende jaren als gevolg van de vergrijzing. De VNG is nog met het Rijk in gesprek over een compensatie en over kostenbeheersingsmaatregelen. Het is nog niet bekend hoe dit uitpakt voor onze gemeente. Vooralsnog gaan wij ervanuit dat de oplopende kosten in de jaren 2025-2027 gedekt worden door een aanvullende rijksbijdrage en door effecten van kostenbeheersingsmaatregelen. Wij houden in de raming van de kosten al rekening met het effect van de inkomensafhankelijke bijdrage vanaf 2026. In 2028 ramen wij een aanvullende kostenpost van € 0,4 mln.

Representatie en kabinetszaken

Representatie (en Kabinetszaken) geeft vorm aan de waardering die de gemeente geeft aan initiatieven en prestaties van inwoners en organisaties die zich bovengemiddeld voor Westland hebben ingezet. Dit gebeurt veelal door evenementen, Koninklijke en gemeentelijke onderscheidingen, sport- en vrijwilligersprijzen, geschenken en felicitaties. De gemeente organiseert evenementen die bijdragen aan de (regionale, nationale en internationale) positionering van Westland en die waardering uitspreken voor inwoners, organisaties en relaties (van de gemeente) op cultureel, sportief, sociaal-maatschappelijk en economisch gebied. Wij zijn van mening dat de profilering van Westland naar zowel inwoners als relaties beter en intensiever moet. Wij trachten steeds meer te laten zien dat we open staan voor samenwerking om Westlandse ambities te kunnen realiseren. Daarvoor moeten de banden nog meer aangehaald worden. Relatiebijeentkomsten en werkbezoeken zijn daar een uitgelezen kans voor.

Meerjarig Investeringsplan

	2025	2026	2027	2028
Saldo na bestuurlijke dossiers	1.622	-6.487	-4.766	-3.590
Totaal wijziging kapitaallasten	-49	-1.633	-2.775	-4.078
Saldo na wijziging meerjarig investeringsplan	1.573	-8.120	-7.541	-7.668

Op 13 december 2023 is de nieuwe systematiek voor het programmeren van investeringen, het zogeheten meerjaren investeringsplan (MIP) door de raad vastgesteld. Hierin is een meer trefzekere planning voor de lopende investeringen opgenomen. In het MIP is opgenomen welke investeringen worden gedaan en welke investeringen de gemeente van plan is te gaan doen. In het MIP worden daarom naast de lopende investeringen ook de nieuwe investeringen uit de Kadernota opgenomen. Ten opzichte van de vastgestelde MIP op 13 december 2023 voegt het college de volgende investeringen toe: zie bijlage 2. Naast een aantal onontkoombare vervangingsinvesteringen, gaat het hierbij om projecten/activiteiten die het college van wezenlijk belang acht voor het in stand houden van het voorzieningenniveau in Westland, zoals het treffen van maatregelen voor de verkeersproblematiek in Wateringen, het metropolitane fietspad Delft/De Lier/Naaldwijk, onderwijshuisvesting en bewegingsonderwijs. Het geactualiseerde MIP zal bij de begroting aan de raad worden aangeboden. Voor zover het gaat om “technische” wijzigingen, zoals een verschuiving in tijd, vindt verwerking van de financiële effecten daarvan plaats in het FMP. Een deel van de bijstellingen in de kapitaallasten heeft geen effect op het begrotingssaldo, aangezien die worden gedekt door de reserves Maatschappelijk Nut/ Economisch Nut of worden opgevangen binnen de gesloten circuits afval, riolering en bouwgrondenexploitatie.

Overige keuzes

	2025	2026	2027	2028
Saldo na wijziging meerjarig investeringsplan	1.573	-8.120	-7.541	-7.668
Overige keuzes				
Positionering Westland en glastuinbouw	-180	-180	-180	-180
Toerisme en evenementen	-75	-75	-75	-75
Westland Agenda	-250	-250	-250	-250
Toekomstperspectief WOS	-269	-269	-250	-250
Ombudsman	-150	-150	-150	-150
Verhoging subsidieplafond monumenten	-21	-21	-21	-21
Kibioo	-184	-134	-84	-84
Overig	-50	-50	-50	-50
Totaal overige keuzes	-1.179	-1.129	-1.060	-1.060
Saldo na overige keuzes	394	-9.249	-8.601	-8.728

Positionering Westland en glastuinbouw

De positie van de glastuinbouw en Westland staan onder druk. Om dat tij te keren zijn er de afgelopen tijd plannen gemaakt. Deze plannen dragen bij aan een goede positie aan de juiste tafels, het sluiten van strategische partnerships die ons helpen bij beslissingen op hogere niveaus ten aanzien van de tuinbouw de goede kant op te laten vallen en een investering in het imago en de reputatie van Westland zijn. De gemeenteraad ondersteunt deze lijn, gelet op de input voor de kadernota branding en positionering en de motie ‘sterk merk Westland’. De investeringen van de afgelopen jaren laten al zien dat we op de goede weg zijn. Onze rol op het

internationale toneel groeit alsmaar. Vanuit elke windstreek komen inmiddels (steeds meer) delegaties naar Westland. We willen daarom verder in onze internationalisering investeren. Zo kunnen we niet ontbreken op de World Expo in Osaka waar naast investeringen van het Rijk en de deelnemende bedrijven ook een bijdrage van ons verwacht wordt. Door slim te organiseren, willen we in één klap een aantal MoU's (Memorandum of understanding) vervangen voor een structureel netwerk dat Westland wereldwijd initieert. De groeiende toename van verwachte reizen de komende jaren kan zo ook geclusterd worden; zo daalt die toename en daarmee toekomstige benodigde middelen. Daarnaast is er behoefte aan de uitwerking van de motie van de raad en een goede branding & positioneringsstrategie. Die hangt als het ware boven al onze inzet op internationalisering, public affairs, accountmanagement, evenementen, de Flora Campus, etc. Omdat we nu én eenduidigheid willen in onze positionering én investeren in een beter imago en reputatie hebben we die strategie op branding (merkidentiteit) en positionering hard nodig. De branding en positionering van Westland bepaalt aan de hand van de strategie straks grotendeels de uitstraling van onze gemeente; in beeld, woord en daad. Eerder werd de raad hier al over geïnformeerd. Naast internationalisering is het belangrijk om vanuit die positioneringsstrategie te investeren in relaties waar we baat bij hebben. Zo zijn we deelnemer geworden van de Economic Board Zuid-Holland (EBZ) en Dutch Greenhouse Delta en sloten we eerder al andere strategische partnerships. Een groot deel van de kosten is incidenteel van aard, dit is niet meegenomen in het FMP. Wel is de incidentele financiële consequentie verderop in deze kadernota te vinden in de incidentele tabel.

Benodigde middelen structureel (€ 180.000):

- Deelnamefee EBZ
- Deelname AgTech TU Delft
- Impuls internationalisering
- Deelname World EXPO Osaka
- Branding & Positioneringsstrategie
- Data en onderzoek (ca. 7-10 onderzoeken per jaar)

Toerisme en evenementen

Wij hebben met onze inzet voor thema's als Branding en Positionering en de Tour de Femmes aangegeven het belangrijk te vinden om Westland aantrekkelijk te maken voor derden. Het doel is daarbij niet alleen om mensen van buiten aan te trekken als toerist of recreant, maar ook om de eigen bewoners trots te maken op Westland. Het gevoel te geven dat we dit soort evenementen hier kunnen organiseren.

Dat vraagt om aanvullende middelen voor:

- Een dekkend budget voor deelname aan het Nationaal Park Hollandse Duinen, Vereniging Regio Water en aanvullende acties voor toerisme en recreatie.
- Een bescheiden subsidieregeling voor kleinschalige publieksevenementen om Westlanders net dat duwtje in de rug te geven dat onze gemeenschap nodig heeft.

Westland Agenda

In het Collegewerkprogramma is vastgelegd dat we willen inzetten op een vervolg van de Westland Agenda. Als werktitel is in het CWP gekozen voor de Westland Agenda IV. Gelet op de positie die de gemeente Westland als hartland en hoofdstad van het glastuinbouwcluster in Nederland en wereldwijd pakt, is het van belang te investeren in die positie.

Eerdere versies van de Westland Agenda hebben de glastuinbouw aanzienlijk versterkt door in tientallen projecten te investeren. We hebben de conclusie getrokken dat niet elk project even geslaagd was, maar vanuit de grondhouding dat het gemeentebestuur wilde investeren in tijden van crisis hebben we de economische sectoren in onze gemeente en regio laten zien dat de gemeente ook in de magere jaren thuis geeft.

Wij trekken hier de komende jaren structureel € 250.000 voor uit.

Toekomstperspectief WOS

We houden rekening met een structurele gemeentelijke subsidie van € 200.000 aangevuld met een bedrag van € 50.000 voor huisvesting). Hiermee blijft de geprofessionaliseerde WOS in stand en komt deze in aanmerking voor de toetreding tot het landelijk bestel. De gemeente voldoet hiermee aan haar wettelijke streekoproep-voorziening.

Ombudsman

De instelling van een gemeentelijke ombudsman is een actiepunt uit ons Collegewerkprogramma. Wij hebben verschillende varianten nog in onderzoek maar willen in deze kadernota wel budgettaire ruimte reserveren voor dit doel. We houden in dit verband (in financieel opzicht) rekening met de instelling van een lokale ombudsman of -commissie.

Verhoging subsidieplafond monumenten

Het is noodzakelijk om de subsidieverordening Gemeentelijke Monumenten Westland uit 2007 te actualiseren. In de verordening is destijds vastgelegd dat het subsidieplafond jaarlijks met € 9.000 zou worden verhoogd tot een bedrag van € 84.000 in 2015. Bij een bezuiniging in 2011 is het budget echter bevroren op een bedrag van € 54.000. Sindsdien wordt jaarlijks een bedrag van € 54.000 in de begroting geraamd. Het oorspronkelijke beoogde bedrag van € 84.000 in 2015 is nooit gehaald.

Het huidige budget is ten enenmale ontoereikend gebleken. Toegekende bedragen moeten soms over verschillende jaren uitgesmeerd worden. Dit maakt de regeling minder aantrekkelijk voor monumenteneigenaren en legt ook druk op de ambtelijke organisatie. De huidige situatie betekent dat een aantal rijks- en gemeentelijke monumenten in slechte staat verkeren. Wij stellen nu voor om de raming structureel te verhogen van € 54.000 naar € 75.000.

Kibioo

Met het programma Kibioo (Klant in beeld informatie op orde) hebben we inzicht en houden we grip op de (tijds) afhandeling van vragen van Westlanders. De bedoeling is dat Westlanders veilig kunnen inloggen op een eigen omgeving. Daar worden de statusinformatie en levertijden van aanvragen zichtbaar gemaakt. Ook kan men digitaal bestanden delen met de gemeente en worden brieven vanuit de gemeente voor de inwoners zichtbaar.

Bibliotheken Westland

Voor het participeren van eenieder in de Westlandse gemeenschap is het essentieel om te investeren in de verbinding tussen onderwijs en welzijn. Vanaf 2025 krijgen gemeenten een wettelijke taak erbij: de zorgplicht. Iedere inwoner moet binnen een redelijke afstand toegang hebben tot een volwaardige openbare bibliotheek. Een volwaardige bibliotheek moet 5 maatschappelijke functies bieden:

1. kennis en informatie beschikbaar stellen

Bijvoorbeeld door boeken uit te lenen, een informatiepunt digitale overheid in te richten en informatiebijeenkomsten te organiseren over gezondheid, vrijwilligerswerk of duurzaamheid.

2. mogelijkheden bieden voor ontwikkeling en educatie

Bijvoorbeeld door taaltrainingen te geven aan volwassenen die niet goed kunnen lezen en schrijven, of om op scholen een les over mediawijsheid te geven, bijvoorbeeld om nepnieuws te herkennen.

3. stimuleren om te lezen

Bijvoorbeeld door leesclubs op te zetten, voorleesmiddagen te organiseren of door ouders en medewerkers van kinderdagverblijven te stimuleren om voor te lezen.

4. ontmoetingen en debatten organiseren

Bijvoorbeeld door een themacafé, lunch, quiz of markt te organiseren of het organiseren van verkiezingsdebatten.

5. mensen laten kennismaken met kunst en cultuur

Bijvoorbeeld door lezingen, exposities, films, concerten, stadswandelingen, workshops en voorstellingen te organiseren.

Het huidige subsidieplafond (nieuwe ASV) is naar verwachting niet toereikend hiervoor en de omvang van de rijksmiddelen voor deze zorgplicht is nog onduidelijk. Deze zijn in 2025 ook nog niet beschikbaar. De gemeente beschikt op dit moment nog niet over een eigen lokale beleidsnota over de bibliotheekvoorziening. Het college zal deze in 2024/2025 voorbereiden en aan de raad voorleggen. In afwachting hiervan en van duidelijkheid over aanvullende rijksmiddelen nemen wij in deze kadernota in 2025 een incidenteel bedrag op van € 400.000 voor de bibliotheken en voor de jaren 2026-2028 voorsnog een PM-post. Daar dit een incidentele post betreft, is dit niet meegenomen in het FMP. Wel is de financiële consequentie verderop in deze kadernota te vinden in de incidentele tabel.

Regelanalist omgevingswet

De functie van Regelanalist omgevingswet is nieuw en pas van toepassing in deze nieuwe werkelijkheid van de Omgevingswet. Willen wij kunnen zorgdragen dat de grote diversiteit en complexiteit aan regels toepasbaar en gebruikersvriendelijk worden vertaald naar onze gemeenschap, dan heb je een Regelanalist nodig. Als gemeente zetten we zwaar in op goede dienstverlening. Zonder deze analist komt dit onder druk te staan en zal de gemeenschap de gevolgen ondervinden door incomplete uitwerkingen regels, verhoogde complexiteit en de kans dat het niet actueel is. Daar dit een incidentele post betreft, is dit niet meegenomen in het FMP. Wel is de financiële consequentie verderop in deze kadernota te vinden in de incidentele tabel.

Taskforce kaderrichtlijn water

Om te voldoen aan de Kaderrichtlijn Water werken wij samen met andere overheidspartners zoals HHD. Hiervoor is in 2023 een Taskforce voor 4 jaar opgericht. Vanuit de gemeentelijke verantwoordelijkheid moeten wij op onderdelen handhavingsacties uitvoeren om toe te werken aan de eisen van de Kaderrichtlijn. Daar dit een incidentele post betreft, is dit niet meegenomen in het FMP. Wel is de financiële consequentie verderop in deze kadernota te vinden in de incidentele tabel.

Dekking en saldo FMP na wijzigingen

De toelichting bij het voorstel OZB verhoging treft u aan in de bestuurlijke hoofdlijn.

	2025	2026	2027	2028
Saldo na overige keuzes	394	-9.249	-8.601	-8.728
Verhoging OZB met 4% woningen en 4% niet-woningen	1.513	3.105	4.779	6.540
Meerjarige inflatiecorrectie CPI OZB 2,4%	908	1.848	2.823	3.832
<i>Totaal dekkingsvoorstellen</i>	<i>2.421</i>	<i>4.953</i>	<i>7.602</i>	<i>10.372</i>
Saldo FMP na verwerken kadernota	2.815	-4.296	-999	1.645

Na verwerking van alle keuzes en maatregelen resteert bovenstaand saldo voor de begrotingsjaren 2025-2028. De jaren 2025 en 2028 laten een overschot zien, waarmee de begroting structureel sluitend is. De tekorten in 2026 en 2027 kunnen worden gedekt vanuit de verwachte overschotten in 2024 en 2025 en de robuuste reservepositie van Westland.

Volledig financieel beeld

	2024	2025	2026	2027	2028
Saldo na raadsvergadering 13 december 2023	513	-1.230	-2.142	-	-2.616
FMP:					
College/raadsbesluiten (tarieven lokale heffingen)	17	17	17	17	17
Structureel effect 2e voortgangsrapportage 2023	-1.120	-1.120	-1.120	-1.120	-1.120
<i>Dekking</i>					
Algemene uitkering (decembercirculaire)	-625	-625	-625	-625	-625
Saldo per 1 maart 2024	-1.215	-2.958	-3.870	-1.728	-4.344
<i>Dekking</i>					
Algemene uitkering (septembercirculaire)	-	-	-	-	1.983
Algemene uitkering (maatstaven)	1.393	1.393	1.709	1.948	1.948
OZB - areaaluitbreiding	-	-	-	-	475
FMP:					
Terugdraaien reserve Ravijnjaren	2.599	7.224	-3.816	-4.131	-1.876
College/raadsbesluiten (Hellingbaan)		-30	-30	-30	-30
College/raadsbesluiten (Tijdelijk wonen Floracampus)			-17	-15	-14
Stand FMP na reeds genomen besluiten	2.777	5.629	-6.024	-3.956	-1.858
Exogene ontwikkelingen					
Exogeen onontkoombare ontwikkelingen (exclusief Jeugd)		-1.590	-1.390	-1.215	-1.215
Stelpost I&A		PM	PM	PM	PM
Bestuurlijk dossier scenario SD Jeugdhulp (exogeen)		-2.200	-2.200	-2.200	-2.200
Scenario afschaffen opschalingskorting			3.500	3.500	3.500
Totaal exogene ontwikkelingen		-3.790	-90	85	85
Saldo na exogene ontwikkelingen		1.839	-6.114	-3.871	-1.773
Bestuurlijke dossiers					
Bestuurlijk dossier Floracampus		-147	-308	-830	-1.352
Bestuurlijk dossier Verdilaan		-	-	-	-
Bestuurlijk dossier scenario SD WMO		PM	PM	PM	-400
Bestuurlijk dossier budget representatie		-70	-65	-65	-65
Totaal bestuurlijke dossiers		-217	-373	-895	-1.817
Saldo na bestuurlijke dossiers		1.622	-6.487	-4.766	-3.590
Totaal wijziging kapitaallasten		-49	-1.633	-2.775	-4.078
Saldo na wijziging meerjarig investeringsplan		1.573	-8.120	-7.541	-7.668
Overige keuzes					
Positionering Westland en glastuinbouw		-180	-180	-180	-180
Toerisme en evenementen		-75	-75	-75	-75
Westland Agenda		-250	-250	-250	-250
Toekomstperspectief WOS		-269	-269	-250	-250
Ombudsman		-150	-150	-150	-150
Verhoging subsidieplafond monumenten		-21	-21	-21	-21
Kibioo		-184	-134	-84	-84
Overig		-50	-50	-50	-50
Totaal overige keuzes		-1.179	-1.129	-1.060	-1.060
Saldo na overige keuzes		394	-9.249	-8.601	-8.728
Verhoging OZB met 4% woningen en 4% niet-woningen		1.513	3.105	4.779	6.540
Meerjarige inflatiecorrectie CPI OZB 2,4%		908	1.848	2.823	3.832
Totaal dekkingsvoorstellen		2.421	4.953	7.602	10.372
Saldo FMP na verwerken kadernota		2.815	-4.296	-999	1.645

Incidentele posten niet opgenomen in het FMP

Om een reëel structureel beeld te presenteren, zijn incidenteel te dekken posten niet opgenomen in het voorgaande FMP. De volgende posten zijn aangemerkt als incidenteel en worden als zodanig gedekt.

Incidenteel opschalingskorting	2025	2026	2027	2028
Nadeel opschalingskorting	-3.500			
	-3.500			
Incidenteel positionering				
Branding & positionering	-500	-625	-	-
Personeel positionering	-100	-	-	-
Impuls internationalisering	-150	-	-	-
	-750	-625	-	-
Incidenteel Verdilaan				
Vorbereidingskrediet	-500	-	-	-
	-500	-	-	-
Incidenteel Bibliotheken				
Bijdrage bibliotheken	-400	-	-	-
	-400	-	-	-
Incidenteel regelanalist omgevingswet				
Regelanalist omgevingswet	-94	-94	-	-
	-94	-94	-	-
Incidenteel taskforce kaderrichtlijn water				
Taskforce	-250	-250	-	-
	-250	-250	-	-
Incidenteel totaal	2025	2026	2027	2028
	-5.494	-969	-	-

Bijlage 1: Exogeen onontkoombare ontwikkelingen

Nummer	Product	Omschrijving	2025	2026	2027	2028	Toelichting (-/- is een nadeel en +/- is een voordeel)	Keuze
1	Begraafplaatsen	Onderhoud begraafplaatsen	-200.000	-200.000	-200.000	-200.000	Bij de aanbesteding zijn we geconfronteerd met hogere kosten door marktontwikkelingen en prijsstijgingen.	ja
2	Begraafplaatsen	Leges Begraafplaatsen I	-144.000	-144.000	-144.000	-144.000	We verwachten minder leges te ontvangen gelet de trend dat er minder uitvaarten plaatsvinden (toename crematies).	ja
3	Begraafplaatsen	Leges Begraafplaatsen I	PM	PM	PM	PM	Bovenstaande tegenvallers zorgen voor een lagere kostendekkendheid. Verwachting is dat de bovenstaande tegenvallers gedekt kunnen worden met een verhoging van de leges.	ja
4	Burgerzaken (incl. basisregistratie personen)	Leges Rijbewijzen	68.457	68.457	68.457	68.457	Op basis van verwachtingen en cijfers uit het verleden verwachten we meer rijbewijzen uit te geven dan eerder begroot. Dit leidt tot hogere legesinkomsten, maar ook tot een hogere afdracht aan rijksleges. Dit alles resulteert een voordelig effect.	ja
5	Groen en recreatie	Kunstwerken	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	Onderhoud, beheer en verzekering van (culturele) kunstwerken in de openbare ruimte. Tot nu toe ontbrak in de begroting hiervoor separaat budget en werd dit betaald uit andere niet per sé hiervoor bestemde budgetten.	ja
6	I&A	SIEM-SOC	-435.000	-435.000	-435.000	-435.000	Het inrichten van SIEM/SOC is een uitbreiding van de beveiligingsmaatregelen die voortkomt uit nieuwe wetgeving (NIS2). Dit is een middel om log-informatie vanuit verschillende bronnen te interpreteren en de samenhang met wat zich digitaal afspeelt te duiden. Hiermee worden cyberbeveiligingsrisico's beter gemonitord. Via het zogenoemde SOC (Security Operation Center) worden de –indien nodig- vervolgcacties uitgevoerd.	ja
7	Inburgering	SPUK Wet Inburgering 2021	-185.000	-185.000	-185.000	-185.000	In de eerste actualisatie 2023 is op basis van de realisatie 2022 en de prognose 2023 e.v. de begroting van het product Inburgering aangepast. Op basis van de toenmalige aantallen werd er verwacht dat er € 185.000 minder uitvoeringskosten zouden zijn. Abusievelijk is bij de eerste actualisatie 2023 een structurele verhoging van de begrote inkomsten ad €185.000 opgenomen. Dit had een structurele verlaging van de begrote uitgaven met € 185.000 moeten zijn. Via deze weg wordt bovengenoemde foutieve begrotingswijziging teruggedraaid. De begrote inkomsten worden zodoende structureel verlaagd met € 185.000. Ondertussen zijn de aantallen achterhaald en zijn de uitvoeringskosten hoger geworden. Het uitvoeringsbudget is het afgelopen jaar o.a. ingezet voor de structurele dekking van formatie voor Inburgering. Daarnaast wordt het uitvoeringsbudget ingezet voor financieel ontzorgen en ter dekking van kosten die niet ten laste van de Specifieke Uitkering mogen worden gebracht. Hierdoor wordt een nadeel van € 185.000 gemeld.	ja
8	infra	In 2022 incidenteel extra geld aangevraagd voor extra onderhoud reclame schermen, structureel doorgevoerd	150.350	150.350	150.350	150.350	Er is structureel minder budget nodig.	ja
9	Milieu	Uitvoering bodemtaken door ODH	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000	De Omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden. De bodemtaken van de provincie Zuid Holland zijn overgedragen naar de gemeente (bij wet). Deze taken worden door de ODH namens de gemeente uitgevoerd, waardoor de structurele bijdrage aan de ODH stijgt. Hiervoor heeft de gemeente geen geld meegekregen vanuit de provincie. Als gemeente Westland hebben wij hier geen invloed op.	ja
10	Milieubeleid en beheer	Contributie uitvoeringsorganisatie Gastuinbouw	-19.000	-19.000	-19.000	-19.000	De jaarlijkse contributie UO gaat vanaf 2025 omhoog. De Stichting Uitvoeringsorganisatie Gastuinbouw is in 2003 opgericht door de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Unie van Waterschappen (UWV) voor de verwerking van de verplichte rapportages (milieuwet- en regelgeving, zodoende milieubudget) van de emissiegegevens van glastuinbouwondernemers. De UO verwerkt de milieurapportages van glastuinbouwbedrijven en hun dienstverleners.	ja
11	Omgevingswet	Omgevingswet Tafel Westland (OTW)	-175.000	-175.000			De impact van de omgevingswet op het vergunningverleningsproces en de dienstverlening is groot. De invoering van de omgevingswet wordt aangegrepen om de dienstverlening te verbeteren. Door de Omgevingswet zal er een verschuiving plaatsvinden naar het vooroverleg voorafgaand aan de aanvraag. Vooral bij complexe initiatieven wordt het vooroverleg nog belangrijker. Het integraal bespreken van initiatieven gebeurt via de Omgevingstafel Westland (OTW). Het verbeteren van de Omgevingstafel hebben wij als actie benoemd in het collegewerkprogramma. Om de Omgevingstafel Westland te kunnen borgen en verder te ontwikkelen is structureel voldoende inzet en middelen nodig. Dit is tot op heden met incidentele middelen gedekt. Het betreft hier daarom een omzetting van incidenteel naar structureel budget.	ja

12	Overhead - Personeel	Plek reisdocumenten 2fte	-185.329	-185.329	-185.329	-185.329	Om de piek in de uitgifte van reisdocumenten (2024 t/m 2028) binnen team Frontoffice Burgerzaken op te vangen, wordt budget gevraagd extra formatie.	ja
13	Personeel en organisatie	YouForce, noodzakelijke aanvullende toepassingen van applicatie en incidentele middelen	-290.000	-90.000	-90.000	-90.000	Het betreft € 90.000 structureel voor een HR-applicatie ten behoeve van managementinfo + ondersteuning van de applicatie. Verder is in 2023 een nieuwe applicatie in gebruik genomen. Hiermee kunnen we de personeelsprocessen optimaliseren en verder digitaliseren. In 2024 is het daarvoor nodig om externe expertise in te huren voor noodzakelijke kennis en ondersteuning. Ook voor 2025 verwachten we hier incidenteel nog € 200.000 nodig te hebben	ja
14	Volkshuisvesting, inclusief huisvesting statushouders (beleid)	lasten starters leningen	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000	De lasten die de SVN in rekening brengt (zowel variabel als vast) voor het beheer van de startersleningen zijn de afgelopen jaren gestegen. Het budget is niet meer toereikend om dit op te vangen	ja
15	Volkshuisvesting, inclusief huisvesting statushouders (beleid)	Urgentiecommissie	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	Het budget voor de urgentiecommissie is 2x afgeraamd in recente P&C-stukken. Dat wordt hiermee gecorrigeerd.	ja
TOTAAL			-1.589.522	-1.389.522	-1.214.522	-1.214.522		

Bijlage 2: investeringslijst

Volgnr.	Programma	Investeringsprojecten	Jaar realisat	Totaal investeringsbedr	Vervanging?	Annotatie	Wijziging kapitaallasten 2025	Wijziging kapitaallasten 2026	Wijziging kapitaallasten 2027	Wijziging kapitaallasten 2028
02-B-01	Begraafplaatsen	Begraafplaatsen 2026	2025	500.000	vervanging	De werkzaamheden zijn onderdeel van een meerjarencontract waarin zowel de vervangingsinvesteringen zijn meegenomen als het verder realiseren van de parkachtige uitstraling op de zes gemeentelijke begraafplaatsen in Westland.	0	16.000	31.760	31.280
05-B-04	Groen & Recreatie	Reconstructie Groenvoorziening	2025	2.250.000	vervanging	Met de reconstructie groenvoorziening wordt de duurzame instandhouding van het actuele groenareaal voorzien. Hieronder vallen onder andere bomen in eigendom van de gemeente, beplanting, bosplantsoen, parken, onverharde paden, gazon, trapveldjes en recreatiegebieden.	0	144.000	141.840	139.680
05-B-06	Groen & Recreatie	Vervangen Speeltoestellen incl. ondergronden	2025	2.100.000	vervanging	Er is een structureel hogere vervangingsinvestering (€ 1 mln per jaar) benodigd in verband met de afschrijvingstermijn van kapitaalgoederen. Investerings in speeltuinen worden zoveel mogelijk integraal aangepakt.	0	200.400	196.800	193.200
05-B-03	Groen & Recreatie	Vervanging Sportparken, incl. kunstgras	2025	2.300.000	vervanging	Betreft de samenvoeging van sportparken en kunstgrasvelden. Het krediet is in 2025 verhoogd met € 1,6 mln. wegens de overname van en te vervangen hockeyvelden. Bijkomend de herprogrammering vervanging handbalvelden Velo. Vervanging van de kunstgras handbalvelden (sportpark Velo) kan nogmaals worden verschoven. Korfbalvelden Valto kunnen vervallen in verband met de herontwikkeling sportpark De Zweth. Dit levert een besparing van € 0,6 mln. ex BTW en VAT op.	0	246.867	242.267	237.667
05-B-03	Groen & Recreatie	Vervanging Sportparken, incl. kunstgras	divers	12.560.630	vervanging	Samenvoeging van sportparken en kunstgrasvelden. Hierbij is een vervangingsplek in 2028.	0	0	279.067	434.867
NIEUW MIP 2025	Informatie en Automatisering	Vervangen Centrale Infrastructuur	divers	300.000	vervanging	Vervanging van economisch en nu ook technische afgeschreven apparatuur om grootschalige, langdurige verstoringen van de ICT dienstverlening te voorkomen.	0	27.400	54.200	80.400
06-B-01	Informatie en Automatisering	Vervangen Datacenter	2025	500.000	vervanging	Vervanging van afgeschreven apparatuur om grootschalige, langdurige verstoringen van de ICT dienstverlening te voorkomen.	0	29.800	44.100	73.000
06-B-04	Informatie en Automatisering	Vervangen Grafische werkstations en laptops	2025	1.505.000	vervanging	Vervanging van afgeschreven en uitbreiding van gebruikers hardware om dienstverlening te borgen	0	97.440	215.192	330.376
06-B-02	Informatie en Automatisering	Vervangen Mobiele telefoons & headsets	2025	750.000	vervanging	Vervanging van afgeschreven en uitbreiding van gebruikers hardware om dienstverlening te borgen	0	89.333	176.667	262.000
NIEUW MIP 2025	Informatie en Automatisering	Vervangen Netwerkkomponenten	divers	400.000	vervanging	Vervanging van afgeschreven apparatuur om grootschalige, langdurige verstoringen van de ICT dienstverlening te voorkomen.	0	44.800	66.240	87.200
06-B-03	Informatie en Automatisering	Vervangen primaire softwarepakketten	2025	300.000	vervanging	Vervanging van afgeschreven en uitbreiding van gebruikers software om dienstverlening te borgen	0	22.400	44.320	65.760
07-B-04	Infrastructuur	's-Gravenzandseweg Naaldwijk	2025	1.200.000		Het project 's-Gravenzandseweg in Naaldwijk betreft benodigde vervanging van het riool. Het gaat dan om het deel tussen de brug over de Naaldwijkse Vaart en de Galgeweg	0	27.600	70.179	69.186
07-B-07	Infrastructuur	Bruggen vervanging (beton en staal)	2025	1.502.000	vervanging	Betreft het vervangen of renoveren van bruggen van beton en staal. Op basis van de bestaande constructieve veiligheid van de onderdelen en vanuit oogpunt van duurzaamheid worden diverse bruggen conform vervangingsplan vervangen of gerenoveerd	0	15.582	31.659	72.993
07-B-08	Infrastructuur	Bruggen vervanging (hout)	2025	3.210.000	vervanging	Betreft het vervangen of renoveren van bruggen van hout. Op basis van beoordeling van de constructieve veiligheid en toestand van de brugonderdelen en vanuit oogpunt van duurzaamheid worden diverse bruggen conform vervangingsplan vervangen of gerenoveerd.	0	49.344	88.604	203.328
07-B-12	Infrastructuur	Gladheidsbestrijding	2025	150.000	vervanging	Benodigde vervangingsinvesteringen voor gladheidsbestrijding, zoals de vervanging van meetpunten	0	6.200	12.280	18.240
07-B-13	Infrastructuur	Openbare verlichting	2025	1.931.000	vervanging	Omvat het vervangen van armaturen, verlichting en lantaarnpalen in geheel Westland. Eea met het oog op blijvend functioneren (levensduur), duurzaamheid en minder energieverbruik. Bestaande verlichting wordt vervangen door duurzamere en slimmere ledverlichting	0	46.990	82.044	140.789

Volgnr.	Programma	Investeringsprojecten	Jaar realisatie	Totaal investeringsbedr	Vervanging?	Annotatie	Wijziging kapitaallasten 2025	Wijziging kapitaallasten 2026	Wijziging kapitaallasten 2027	Wijziging kapitaallasten 2028
07-B-11	Infrastructuur	Straatmeubilair 2026	2025	375.000	vervanging	Investering voor nieuwe en vervanging van straatmeubilair, zoals prullenbakken, bankjes, hekjes, etc. De investeringen gebeuren conform vervangingsplan straatmeubilair	0	11.333	22.467	33.400
07-B-10	Infrastructuur	Verhardingen 2026	2025	6.700.000	vervanging	Vervangingswerken van gesloten en open verhardingen van wegen en fiets- en voetpaden door geheel Westland.	0	157.903	272.634	385.710
07-B-09	Infrastructuur	Verkeersveiligheid	2025	1.250.000	vervanging	Benodigde vervangingswerken/Infrastructurele en gedragsmaatregelen ter verbetering van de verkeersveiligheid ten behoeve van verkeersveiligheid	0	23.978	48.201	72.077
08-P-02	Mobiliteit	MFR Delft/De Lier/Naaldwijk (30% bijdrage Westland)	2027	5.300.000		Het tracé voor dit metropolitane snelfietspad is afgelopen jaar in opdracht van de MRDH, Delft, Midden-Delfland en Westland verkend en is een schetsontwerp en kostenraming opgesteld. Doel van een metropolaan snelfietspad is de reistijd per fiets te verkorten, de verkeersveiligheid te vergroten en het comfort voor de fietser te verhogen. Momenteel wordt door de deelnemende partijen gewerkt aan het opstellen van een samenwerkingsovereenkomst. Naar verwachting kan deze overeenkomst de 2e helft van 2024 ter besluitvorming aan de colleges en raden worden aangeboden.	0	0	48.000	243.200
NIEUW MIP 2024	Mobiliteit	Rotonde Wateringen Dorpskade / Heulweg 50% bijdrage Westland	2027	3.700.000		Naar aanleiding van de Visie Wateringen van 2019 is dit kruispunt als knelpunt qua doorstroming en verkeersveiligheid naar voren gekomen. Tevens dient het Openbaar Vervoer buslijn 30 te worden versneld (vanuit Rijk en regio) en dient het ontbrekende gedeelte in de snelfietsroute tussen Naaldwijk en Rijswijk hier nog te worden gerealiseerd. Recent is dit kruispunt in samenhang met de ontwikkeling van de supermarkt op de hoek van de Dorpskade en de Heulweg onderzocht. Hieruit bleek dat alleen een aangepaste rotonde met vrijliggende fietspaden en een bypass aan de molenzijde tot het gewenste resultaat leidt. Het gehouden onderzoek met schetsontwerp en kostenraming wordt aan het college en de raad in Q2 2024 ter besluitvorming voorgelegd. Na positieve besluitvorming kan met het ontwerp en realisatie gestart worden.	0	12.000	50.400	216.386
NIEUW MIP 2025	Onderwijshuisvesting	Capaciteitsuitbreiding Naaldwijk (Regenboog/Yunus)	2026	2.000.000		In het Uitvoeringsplan van het IHP-PO 2023-2038 staat dat de huisvestingsbehoefte voor primair onderwijs onderzocht wordt vanwege de komst van de Yunus Emre (islamitische school). De Yunus is gezamenlijk gehuisvest met de Regenboog. Beide scholen groeien. Ongeacht de plek waar er geïnvesteerd gaat worden, is duidelijk dat er capaciteit (ruimte) in Naaldwijk bij moet.	1.100	24.600	88.000	87.040
Nieuw MIP 2025	Onderwijshuisvesting	Capaciteit bewegingsonderwijs Naaldwijk	2027	2.100.000		Groei van het aantal leerlingen in het primaire onderwijs (bijvoorbeeld door ontwikkeling van Hoogeland) leidt ook tot een toenemende vraag naar ruimte voor bewegingsonderwijs. Deze investering betreft de realisatie van één gymzaal, danwel een bijdrage aan een sportaccommodatie ontwikkeld door derden. Zie ook het uitgebreide antwoord voor dit project op de Vervolgacties vanuit de college tweedaagse.	0	4.032	27.216	92.400
13-P-04	Vastgoed en Grond	Huisvesting WOS	2026	1.500.000		Het investeringsbedrag is mede-afhankelijk van de definitieve nieuwe locatie van de WOS. Huidig beoogd investeringsbedrag is een inschatting op basis van huisvesting in een gemeentelijk object	0	0	66.000	65.280
13-P-01	Vastgoed en Grond	Ontwikkeling Filtpark	2026	300.000		De sloop van het opstal bekend als 'Open Huis' en aansluitend de realisatie van het Filtpark worden geraamd op 650k. Aangezien het nog onzeker is of de middelen vanuit stichting Open Huis kunnen worden ingezet, wordt het totaalbedrag verhoogd met 350k.	18.600	18.912	18.624	18.336
14-B-06	Waterhuishouding	Beschoeiingen	2025	772.000	vervanging	Benodigde vervangingswerken/Vervangen van beschoeiingen langs watergangen en ander water in het gehele Westland. Dit om de oevers van watergangen te stabiliseren en de profielen van watergangen te behouden	0	16.128	32.334	48.677

Volgnr.	Programma	Investeringsprojecten	Jaar realisat	Totaal investeringsbedr	Vervanging?	Annotatie	Wijziging kapitaallasten 2025	Wijziging kapitaallasten 2026	Wijziging kapitaallasten 2027	Wijziging kapitaallasten 2028
14-B-09	Waterhuishouding	Damwanden Hout en Beton	2025	2.560.000	vervanging	Benodigde vervangingswerken/Het vervangen van damwanden van hout en beton door het gehele Westland. Hiermee worden de profielen van watergangen en andere wateren behouden en de stabiliteit van de oevers en opstellen gewaarborgd. Hiermee wordt voldoende doorstroming gewaarborgd en worden wateroverlast en overstromingen zoveel mogelijk voorkomen	0	110.400	115.144	134.832
14-B-08	Waterhuishouding	Vervangen duikers	2025	1.190.000	vervanging	Benodigde vervangingswerken/Het vervangen van duikers in watergangen in het gehele Westland ten behoeve van het behoud van voldoende doorstroming en het voorkomen van wateroverlast.	0	18.880	40.997	75.258
05-B-01	Groen & Recreatie	Aanleg voorzieningen strandrecreatie voor mensen met een beperking	2024	130.000	vervanging	Betreft de mogelijke aanleg van een strandpad voor toegankelijkheidsdoelen en bevoorrading strandexploitatie tussen Ter Heijde en Molenslag.	8.060	8.195	8.070	7.946
NIEUW MP 2024	Informatie en Automatisering	Vervangen Plotter	2024	100.000	vervanging	Vervanging van afgeschreven apparatuur om grootschalige, langdurige verstoringen van de ICT dienstverlening te voorkomen.	18.867	18.667	18.267	17.867
13-B-01	Vastgoed en Grond	Modernisering De Noviteit	2024	2.250.000		Het investeringsbedrag wordt weer teruggebracht naar € 2,5 mln. Dit is conform het (Zwembad De Waterman) amendement van maart 2023. De toekomstscenario's worden vanuit Beleid uitgewerkt (ARP1).	2.200	144.000	141.840	139.680
Wijziging kapitaallasten							48.827	1.633.185	2.775.413	4.078.055